

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial și economic.

Va esi Luni-a, Mărcuri-a, Vineri-a ser'a, și Dominec'a deminetti'a.

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru

primi decâtu numai de la corespun-

dintii regulari ai „Federatiunii“

Articlii tramisi și nepublicati se

voru arde.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.

Pre șase lune . . . 7 fl. 50 cr.

Pre anulu întregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:

4 galb. pro anu, — 2 galb. pro 1/2

de anu, — și 1 galb. pro 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, și 30 cr. tap's'a tim-

brale pentru fiesce care publicati-

une separatu. In Loculu deschisu

20 cr. de linia

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 12/24. ianuaru 1868.

Diurnalele de Vien'a credu că asta data proce-
sulu constituțional se eșteptuesce, de și cu incetulu,
dar neintreruptu și cu securitate. Acesta conieptura
a loru provine d'in impregiurarea mai multu formale
decātu reala, că „Diuariulu of. de Vien'a“ publica
formul'a juramentului, ce au sê face deregatorii pre
constituțiune. Acum dara transformatiunea constitu-
ționala a imperatiiei austriace e lucru seriosu, nu e
gluma cum fusesse pana acum. Cei ce nu voru pune
juramentulu pre constituțiune nu voru potè fi dere-
gatori in Austri'a, precum nu potu fi in Prussia, asta
observatiune o face diuariulu „Presse“, observatiune
și asemenare de mare iusemnetate, precum crede re-
dactiunea. Decum-va numai atât'a ar' fi criteriulu
constituționalismului austriacu, apoi dupa a nostra
parere, ar' fi forte problematicu. juramintele singure
nu voru fi stelpulu constituțiunii, ci va fi punerea in
lucrare a principiiloru de libertate, cari dau vietia
constituțiunii.

Delegatiunea senatului imp. au tienutu eri sic-
dinti'a sa a dou'a, in carea aveà sê-si alege comi-
siunea bugetaria; delegatiunea Ungariei numai ce se
constitu, mai de parte n' a mersu. Cestiuni, cari nu
intra in cerculu de activitate alu delegatiuniloru, se
paru a causà intardiarea lucrâriloru, celu putienu
diurnalele pestane cele inspirate voru sê scie, că pri-
mirea mandatului d'in partea dlui Lonyai, precum și
nimirea unoru ungureni la ministernu imperialu, in
calitate de subsecretari de statu, ar' sta in legatura
cu traganatur'a.

Opiniunea publica e curiosa a sci, cum se va des-
legà cestiunea inarmării pentru aperiarea imperiului,
de la carea depinde starea de potestate mare a Aus-
triei, că-ci asiè se crede, puterea stâ in arme. Cumca
prefectur'a suprema a armelor se va desfiintià, celu
putienu n'are se remana in form'a sa de acum, — e
lucru cunoscutu, dar nu se scie inca si insi-si trans-
formatorii nu sunt resoluti ce functiune sê-i de ace-
stei innalte prefecture. „Loydulu“ d'in Pest'a carele
afila tote, au aflatu si noutatea, că s'ar fi facutu M.
Sale propunerea, de a se infiintià unu inspecto-
ratu alu ostiloru imper., carele sê fie subor-
denatu ministeriului de resbelu. Se adauge totodata
că in asta privintia n'au urmatu nici unu felu de
decisiune.

Apropiarea intre Austri'a și Prussia se constata
d'in tote părțile, osebirea in pareri este numai
dilucidarea cestiunii: ore asta noua schimbare este
de a se atribui influintiei lui Beust sêu a ministeriu-
lui ungurescu. Ast'a e umbr'a magariului și lan'a cea
de capra, ce o voru scarmenà diurnalele nemtiesci
d'in Vien'a și cele unguresci d'in Pest'a. Le lasâmu
sê-si face treb'a, a supr'a unei cestiuni atâtu de im-
portante.

Diurn. semi-of. „Patri'a“ publica doi articli, cari
au ore-si care insemnetate. Unulu, urmandu pole-
m'a inceputa cu diurnalulu legitimistu „Uniunea“
vedesce inversiunarea, ce causeza guvernului fran-
cescu tienut'a curtii de Rom'a, fatia cu politic'a sa, și
staruintiele acestei-a de a se inarmà pentru aperiarea
sa propria, a fara de ajutoriulu ce sperca de la
Francia, carea ar dorì ca Ponteficele sê se radime
numai intru ajutoriulu ei. S. Scaunu inse, vre sê tra-
iesca prin sine insu-si, era ajutòriele Franciei a le re-
chiamà numai in casu de nevoe, unu tributulu ce S.
Scaunu are totu dreptulu de a-lu pretinde in puterea
indetorei ce diace pre fiulu celu mai betranu alu
beserice, ca pre urmatoriu alu lui Pipinu și Carlu celu
Mare. Diurnalele fr. observeza că asta portare a cur-
tii de Rom'a e consecinti'a naturala a speditiunii

francesci de mai de una-di, prin care si-au
instrainatu Itali'a, era in Franci'a insa-si au fa-
cutu a se recorì tote instinctele liberale a le natiunii,
și pentru a incoronà opulu, au datu reactiunii
primele eleminte a le unei armate, carea, dandu norocu-
lu dosulu, s'ar intorce și ea in contr'a Franciei. Noi
avemu parere contraria. S. Scaunu nu mai este in
acele timpuri, candu insi-si domnitorii cercau ames-
teculu lui și l' impingeau in actiuni politice, elu nu
se va mai amestecà neci intr' unu resbelu alu poterilo-
ru mirene, va portà grige de treburile sale cele sufle-
tesci, apoi cātu va potè va staru a-si aperà patrimo-
niulu, cātu cu propriele poteri cātu si cu ajutoriulu ce-
lui-a, carele i-lu va intinde. Alu doile articlu e menitu
in contr'a Rusiei, carea tientesce a stricà bun'a in-
tielegere intre curtile de Paris și Berlinu, vrendu a
profità de imparechiarea loru pentru a pescuì in
turburele oriintelului. — „Corespondinti'a fr.“ incu-
noscentieza că ar fi sositu sciri positive la Paris, că
Rusia este prea aplecata a se rentorce la basea
tractatului de Paris și d' impreuna cu poterile garan-
ti a deslegà unele cestiuni relative la incurcaturele
d'in Oriunte. Diuariulu angl. „Times“ dice că Rus-
si'a n'are neci bani (?) neci arme noue pentru a se
aruncà de nou in prepasti'a unui resbelu, in carele
ar vedè inca odata unita tota Europ'a in contr'a sa.

Patru d'in diurnalele de Paris, improcesuate pen-
tru impartesirea desbateriloru dietale, au primitu sen-
tintia de absolutiune. In proportiunea in carea inna-
intoza procesulu, cestiunea alabesca, hmulu cestiuni
reapuca drepturile sale și acesta persecutiune a gu-
vernului fr. inceputa in contr'a pressei, va finì prin
a-i asecurà posesiunea definitiva a dreptului sêu de
controla a supr'a deliberatiuniloru corpuriloru legiui-
torie, cari functiuneza in Franci'a. Procesele de pressa
sunt pretotindenea forte nepoporale.

Situatiunea finantiaria a Italiei nu e imbucura-
toria. Deficitulu merge crescandu, la an. 1866. faceà
168 mil., la an. 1867 se urcase la 223 mil. (in urma-
rea evinemintelor d'in octovre) era in 1868 va fi de
229 mil., ceea ce face unu deficitu generalu de 630 mi-
lione franci. Cascigarea libertatii costa sange și bani.

Revista diurnalistica.

Cestiunea natiunalitatiloru. Sub acestu titlu pub-
lica diariulu „P. Lloyd“ unu articlu, suscrisu de ce-
va conte „Arthur Seherr-Thosz“, care lu-impatesi-
mu și noi o. publicu, pentru a vedè pana unde mer-
gu contrarii nostri intru dejuducarea cestiunii celei
mai importante pentru noi. Numitulu conte dice:
„Una imagine, ce ne indereptatiesce la sperâri mari
patriotice, se iufatiosieza ochiloru nostri, daca consi-
derâmu viu'a activitate, ce se desvolta in patri'a nos-
tra, pre tote terenurile vietiei politice și economice,
de candu restituierea constituțiunii a desceptatu in-
crederea intr'o ordine stabila a lucruriloru si ntr'o
desvoltare neimpedecata a poteriloru spiretuali și
materiali. Inse unu punctu negru se areta in dosulu
iconci, și face asupr'a privitorului seriosu una im-
pressiune asemene acelei-a, ce o face asupr'a marina-
riului furtun'a ce se ivesce pre orisonu. Acestu punctu
negru este asiè numit'a „cestiunea natiunalitatiloru“
in Ungari'a. Apucandu-ne a desbate pre scurtu ace-
sta cestiune, d'in punctulu de vedere alu logiceii
și alu insemnatatei politice, scimur prea bine
că ace'a se avemu a dice, nu se va bucurà de con-
sensulu tuturoru. Nu suntemu siliti a opumà numai
pretensiuni nejustificate, stricatorie de statu a unei
minoritati, ci trebuie se ne opunemu și la atari vederi
și numiri, cari s'au latitu chiaru prea tare in tiera
și a caroru consecintie ascundu in sine semburele
unoru mari incurcature in venitoriu.

„Cestiunea“ — de ora ce existe acù o cestiune
de natur'a acést'a — s'a ventilatu d'in multe părți.
S'au disu multe bune despre ea, și multe de neci o
treba, inse totdeun'a se areta intentiunile cele mai
impacatiuse. Cu tote aceste-a discussiunea inca nu s'a
inchiaiatu pan' acum nici intr'o forma; pentru ce?
pentucà o deslegare pre terenulu, unde se cerca,
nu se pote aflà. Se cercâmu dara altu terenu și sê
spunemu fâra reserva, ce pretinde logic'a și ce cu-
geta și simtiescu, cu noi d'impreuna, multe mfi a con-
cetatiuniloru nostri.

„Este, iertatu e se fie in Ungari'a o cestiune
a natiunalitatiloru, intrebâmu noi? sêu se reduce
acesta cestiune, asiè numita, numai la o cestiune
de limbe? In responsulu la acésta intrebare diace
deslegarea. Cu cātu trebuie sê denegâmu cu mai mul-
ta resolutiune intrebarea d'antâiu, cu atâtu mai tare
potemu cere in favorulu intrebarei a dou'a conces-
siunile cele mai large; in fapta Ungari'a este uni-
culu statu in Europ'a, care aflà cu cale a numi
o comisiune pentru „natiunalitati“ și se afla pre cale
a da cestiunii de limbe intre fii terei o importantia
nemesurata. Esplicarea pentru acésta impregiur-
rare deplorabile este in marc parte a se cercà
in incurcatur'a de cuvinte și concepte, de care
dâmu in tota Austria-Ungaria, pretotindenea, atâtu
pre campulu politicu cātu și pre celu socialu. Ce in-
semna, dupa conceptele de dreptu publicu, du-
pa conceptele europene, cuventulu „natiionali-
tate“ insemnata de totu insemnata de totu insemnata de totu
tica a cetatiuniloru de unu statu, de o „natiune“
intielesu ca fiintia comune politica (complex.
R.), fâra de nici o privire la origine ori limba.
Daca voiesce omulu se insemne părți de a le natiu-
nei, atunci numesce părțile aceste-a raçe sêu so-
iuri.

„Asiè vedemu in fapta raçe singuratece mari
impartite in mai multe „natiuni“, precandu majori-
tatea tuturoru natiuniloru europene o aflâmu com-
pusa d'in raçe diverse. Dar' preste totu loculu vede-
mu, fie poporatiunea de unu soiu sêu mestecata, că
tote natiunile politice sanetose și cu putere de vietia
recunoscu la sine numai una natiunalitate: ace'a a
statului care-lu formeza. Natiuni politice sa-
netose se afla chiaru numai acolo, unde natiune și
statu sunt concepte identice. In Belgiulu liberale, in
Elvetia libera, este numai o natiunalitate belgica, nu-
mai a natiunalitate elvetiana. Daca in America repu-
blicana sêu in Franci'a monarcica cetatiunii de origi-
ne nemtiesca ar' pretinde sê li se recunosca soiurile
loru de „natiunalitati“ deosebite, pretensiunile loru
s'ar respinge fâra de multa cugetare, și portatorii ace-
lor'a ar' fi dati pre man'a judecâtii. Intr'adeveru nici
unu statu, fie republica sêu monarcia nu pote concede
pentru ai sêi una natiunalitate dupla, fâra de a-si
periclità conditiunile esistintiei sale. Si ce tote sta-
turile respingu de la sine că necompatibile cu pacea
și securitatea sa, cu ace'a sê experimenteze Ungari'a?

„Cestiunile mari natiunali cari au miscatu Eu-
rop'a, cea grecesca, polona, italiana, unguresca, au
fostu cestiuni de libertate, și de ace'a lumea
dâ cuventulu „natiunalitate“ o insemnetate eminentu
liberale, cu intielesulu: că fie care „natiunalitate“
are și dreptulu a se desvoltà de sine, nedependinte,
politicesce.

In acestu intielesu voiesce Ungari'a a re-
cunosce și a cresce „natiunalitati“ in teritoriulu sta-
tului sêu? A buna sama nu! Si daca nu o voiesce
acést'a, și fâra de a comite sinucidere de statu nice
nu o pote voi, atunci nu e nimic'a mai periculosu, de
cātu a suscepe in codici o numire, a carei intielesu
ambiguu dâ locu la sperâri false și innaintare la agi-
tatiune legale, o numire care, celu putienu, perpetueza

conștiința de diferența răzlelor și neareta în modu oficialu slăbiriunea noastră înaintea Europei.

Dacă e de lipsa a documentă mai departe inconvenientulu unei atari numiri, noi lu vedemu și în acele numiri, cari, ca urmare logica a celor d'antâiu, s'au vîritu în usu limbii, producându efekte rele. Se vorbește de „romanulu“ (Rumâne) M, de „serbulu“ S. Suntu acesti-a locuitori ai României, ai Serbiei, cari se'nsemna cu aceste numiri? Ba nu! ei suntu cetățieni unguri, precari în modulu acest'a, precite s'eu precite, dara în totu casulu cu voi'a, i desnationalisâmu.

Pentru a fi logicu, și chiaru și numai d'în respec-tu cătra principiulu de egala îndreptare ar' trebui se dicemu si: „magiarulu“ X, „evreulu“ Y, „némtiulu“ Z etc. E de lipsa s'eu însemnâmu, că aceste numiri, d'în punctu de vedere a deveratu naționalu, suntu o neconsecința, și că generalizarea lor, trecerea lor în viet'a comune, formeza o mare piedeca pentru apropiarea răzlelor de olalt'a?

„Cum se pote acceptă de la unu fiu alu tierci ca elu s'eu se simta Unguru—in întielesu politicu—s'eu aiba simpatie și iubire cătra patri'a unguresca dacă noi însi-ne lu-numim într'unu modu, care-lu areta tienatoriu de alta națiune, de unu statustrainu! Subtilea deosebire ce s'a îndatenatu a se face în Ungaria între „națiune“ și „naționalități“ este nedrepta, nelogica, și contraria conceptulu ce are valoare în tota lumea civilisată. Dacă va mai dură înca multu acesta deosebire, urmările stricatiose înca nu potu remanè departe. Interesulu toturor suoiriloru de popore, ce locuiescu în Ungaria, poftesce ca cestiunea de limba în beserica, în comune și în comitate s'eu afle deslegarea cea mai liberală; înse interesulu de statulu, alu toturor pretinde în modu categoricu, ca întregitatea imperiulu s'eu nu se periclitaze prin formarea de staturi în statulu. Acést'a înse s'ar' întem-plă, dacă s'ar' recunosc prin lege comunități (universități) a caror însemnătate trece tare preste marginile unui comitatu.

„Luptele mari naționale și-au castigatu simpatiele lumii liberali, nu pentru că ele au fostu certe de rațe, ci pentru că au fostu pentru dreptu, pentru libertate, pentru eliberare de sub apesare politica. Numai acestu motivu de dreptu, curatu umanitariu, le-au datu o însemnătate liberală, o îndreptare înalta. Pentru ace'a simpatiele Europei în lupt'a dela 1848 au fostu cu Ungari'a și nu cu poporațiunile rescolate în contr'a ei.

„Fiesce care cunosce originea agitațiunei de naționalitate în Ungari'a și grelele sminte cari le-a comis în privința ast'a guvernulu d'în 1848, sminte, cari au datu acele agitațiuni nutrementu și chiaru ore care îndreptare. Mai esiste înse asta-di acea îndreptare? asta-di candu fie care cetățienulu alu statulu, ori ce limba ar' vorbi, este egalu îndreptatulu? Ba nu! o spunem cu convingere necelată că în Ungari'a liberă nu mai este locu pentru nici o cestiune de naționalitate; unu statulu liberu cunosce numai cetățieni, numai fii egalu îndreptati, elu nu cunosce nici o naționalitate.“

Pan' aci dlu conte. Nu avem s'eu ne mirâmu de câte dice, că-ei ajuns'am dile în cari au trebuit s'eu vedemu atari cugete reprezentate chiaru și de unii d'înre conaționalii nostri. Vomu reveni înse în nr. v. la acestu articulu, spre a-i opune vederile nostre în cestiunea ce ne atinge atâtu de aproape.

Activitatea dietei Ungariei.

(Urmare.)

În ședința d'în 18 aprilu s'au vorificatu câti-va deputati.

Ședința d'în 21. aprilu. P. Rainer, raportorulu comisiunei pentru socotelele casei repr. face aretare, că pentru cheltuielile de pre lun'a lui aprilu, se cere o suma de 67,455 fl. 33 1/7 cri. Dup' aceea deputatii romani facu o motiune, care dede ansa la o dezbateru infocată, ce dură mai bine de 2 ore. Motiunea suna asi: „propunem ca: comisiunea, ce este a se esmite în caus'a naționalităților — după momentositatea aceste cauze — se compuna cu drepta luare în consideratiune a toturor naționalităților d'în țiera și după proporțiunea numerică a acestor'a“. Mai înainte se scola în contr'a motiunei Deák și voiesce s'eu se delatureze cu totulu. D'în partea romanilor s'au luptatu pe langa motiune Hodosiu, Babesiu, Borlea, Medanu, și Vladu. Gozadu amari numai lupt'a romanilor. În urma motiunea se supusa la votisare prin scolare. Cas'a întreaga, afara de romani, se scolă

în contra motiunei, nepartenindu-o nici barem unu neromanu.

În ședința d'în 23 aprilu se petrară nesecari verificatiuni. Presedintele subscris adres'a și o tramise s'eu o subscris și presedintele casei magnatiloru spre a se înaltă la Maiest. Sa.

În ședința d'în 28 aprilu s'au cetitu rezultatulu votisării pentru comisiunea în caus'a naționalităților, apoi pentru cea alesă în cestiunea uniunii tramu, și în fine pentru comisiunea esmisa spre elucrarea regulamentulu casei. În comisiunea prima s'au alesu 5 romani anume: Fauru, G. Ioanovicu, Gozdu, Hosszu și Ant. Mocioni; în a dou'a: Hosszu și Moldovanu, în a treia: Vladu.

În 30 aprilu se cetescu câte-va petitiuni și se petrară verificatiuni. De aci încolo ședințele dietale se rarrescu din cauza, că fiindu cas'a împartită în comisiuni diferite, aceste-a și-au început lucrările.

În 7 maiu se mai tienu o ședința. Câti-va deputati ardeleni și-dau credinționale. Scolele d'în Aiudu și Zilau petitiuneza a li se tramite actele dietale. Mai multe comune petitiuneza a se elibera de sarcinele domnilor. Horváth dă raportulu comisiunei de 12 insi, care prepune ca s'eu se mai compuna 5 comisiuni în diferite sfere a le legelatiunei. Presedintele raporteza, că cettulu Sirmiei a tramisu otaririle congresulu șerbescu.

În ședința d'în 12 maiu presedintele areta casei credinționale lui Boér și mai multe petitiuni, apoi se procese la votisare pentru cele 5 comisiuni amintite: rezultatulu se va vedé în ședința urmatoriă.

Fiindu la ordinea dilei raportulu comisiunei petitiunarie, raportorulu G. Kemény cetesce opiuniunea comisiunii, în întielesulu carei-a mai multe petitiuni s'eu se respinsera cu totulu, s'eu se decise a se transpune la tempulu s'eu la ministeriele respective. Câte-va petitiuni se transpusera la comisiunile constituite, după cum li fu obiectulu.

În ședința publică de la 14 maiu se anunță între alte o petitiune a emigrantulu Dan. Irányi, tramisă d'în Paris, în care cere, ca sect'a Nasariniloru s'eu se scutesca de prigoniri; s'eu se conceda casatori'a civile etc. Apoi se procese la ordinea dilei, la cetirea rezultatulu votărilor d'în ședința trecută. I. comisiune d'în 108 membri pentru regularea definitivă a comunelor; d'înre romani sunt alesi 5 anume: Ivacicovicu, Fauru, Ioanovicu, G. Mocioni, și Hosszu. II. comisiune d'în 95 membri pentru codificatiune, în care romani sunt: Hodosiu, Gozdu, Babesiu, Maniu, Varga, Végheő, Sig. Popovicu. III. comisiune pentru regularea cultulu și instructiunei publice d'înre 71. insi sunt 6 romani a. n. Boeriu, I. Balomiri Ioanescu, Pap Simon, Popovicu, Deseanu, A. Vladu. A IV. comisiune de 100 membri pentru consvatuire despre interesele materiale și economice; în comisiunea ast'a sunt și 2 deputati romani: A. Medanu și Ant. Mocioni.

A V. comisiune de 53 membri pentru institutiele publice, d'înre romani alesera pe Sig. Borlea, Ioanescu, Ant. Mocioni și pe Pap Simon.

În finea ședinței se poftira membrii comisiunei esmise în caus'a naționalităților se romana în cas'a dietale pentru o ședința secretă.

În ședința d'în 17 maiu după ce presedintele areta literale credinționale a le lui I. Macelariu și mai multe petitiuni. Rajner raportă despre sposalu casei pe lun'a lui maiu, cari facu cu totulu o suma de 153,280 fl. 33 1/7 cri, calculandu-se aci și banii de cartiru de pre semestrulu alu doiele în suma de 81,200 fl.

Pana la 30 maiu n'a fostu alta ședința dietale, er' atunci și în ședința d'în 2 iuniu s'au presintatu mai multe petitiuni d'în partea mai multor țienuturi, dau-nate prin frigulu d'în maiu, și se face o motiune subscrisă de 10 insi prin care se propune dietei, ca s'eu se face dispusetiuni pentru ajutorarea celor pagubiti prin frigulu numitu.

La acesta motiune ședința publică se prefacă în ședința închisă, a carei obiectu au fostu parte motiuni facute de unii deputati, parte petitiuni asternute dietei prin uele comunități în caus'a calamității casionate prin frigulu d'în maiu.

Se decise a se transpune tote la comisiunea esmisa în caus'a intereselor materiale, cu ace'a observare, ca motiunile aceste sunt a se petrară și în una ședința publică mai de aproape.

În ședința d'în 11 iuniu între alte petitiuni s'au anunțiatu între „vivat“ ele casei o petitiune a locuitoriloru magiari, la numeru 8000, d'în orasiulu Hajdu-Dorogh, cari se roga a li se modiloci denumirea unui episcopu gr. catolicu și a se tiené cultulu divin în limb'a magiara. Se transpune comisiunii esmise în caus'a cultulu și invetiamentulu publicu.

La ordinea dilei fu raportulu comisiunii esmise pentru interesele materiale — facutu în caus'a calamității casionate prin frigulu d'în lun'a trecută.

Apoi Deák, Kállay și B. Halász facu amendamente totu în acestu obiectu. Se decide, ca tote aceste s'eu se tiparesca și se punu la ordinea dilei.

În ședința d'în 12 iun. nu fu altu obiectu de desbatutu, decâtu raporturile comisiunii petitiunarie; aceste după cuprinsulu obiectulu parte se transpusera la respectivele comisiuni, parte nici nu se luara în consideratiune.

(Va urmă.)

A dou'a ședința a delegatiunei austriace.

Unu coresp. alu diurnalulu „Wanderer“, scrie cu datu 21 ian. urm.: Delegatiunea s'au adunatu asta-di în sal'a casei de susu la a dou'a ședința. Membrii de parti'a stanga ai casei represintantiloru și ai celci de susu și-au luat locu în stang'a estrema; Skene și cialalti delegati d'în Moravi'a în stang'a, era polonii în centrulu de a drept'a. Parti'a drepta e compusa cu preponderanța d'în delegatii casei de susu, precum: Menstorf, Coloredo, Schwarzenberg Salm s. a.

Presedintele, contele Auersperg deschise ședința la 11 1/2 ore salutandu alunurea în nou'a localitate.

Vice-presedintele M. Kaiserfeld, fiindu asta-di pentru prim'a ora de fatia, îndrepteza adunării urmatori'a cuventare: „Fiindu împedeatu de a partecipa la prim'a ședința a înalt. adunării, permiteți-mi s'eu exprim multumit'a pentru alegerea mea de vice-presedinte, și pentru onorea cu care fui împartesitu prin acestu actu. Mai a laugu umilit'a mea rogare, ca în casurile, candu voiu avé de a înlocui pre presedintele, s'eu me donati cu buna-voint'a și indulgența dvostre, de cari voiu avé lipsa într'o positiune nouă pentru mine.“ (Bravo).

Presedintele comunica, că comisiunea pentru regulamentulu afaceriloru s'au constituitu alegându-si de presedinte pre contele Wrba, de raportorulu pre cavalerulu Lasser, se cetesce după ace'a numele membrilor, cari s'au alesu de suplenti în loculu membriloru repasiti s'eu morbosu. Asi în loculu baronulu. Lichtenfels a pasitu contele Chotek, într' alu lui Dr. Herbst: Strerwitz și într' alu lui Plener: Zeltwitz și în alu lui Brestl: Dr. Schindler; pentru Giskra: Dr. Mandelblith, și pentru P. Greuter: prof. Jäger. Baronulu Giovanelli și cav. Schmerling sunt morbosu.

Cav. Lasser raporta despre regulamentulu revendiutu alu afaceriloru casei represintantiloru și propune, ca cunoscutulu proiectu s'eu se primesca ca regulamentulu alu afaceriloru pentru delegatiunea senatulu imperale. Regulamentulu s'au primitu.

Ministrulu financiiloru de Statu Becke, ocupandu locu cu cancelariulu imperiale pre banc'a ministeriale, presinta budgetulu erogatiuniloru comuni pentru anulu 1868 și exposé-ulu ce se țiene de ace'a pentru a fi petrarate în întielesulu constitutiunii.

Urmeza apoi alegerea notariloru, și se alesera principele Czatorisky cu 53, și Toman cu 53, contele Chotek cu 25 și Strasz cu 49 de voturi. — De cestori s'au alesu delegatii: Wrba, cont. Wickenburg, Dr. Franciscu Grosz și Dr. Czajkowsky. De verificatori s'au pus: cont. Mercandin, Froeschauer, Scrinzi, Sauthans și Dr. Demmel. Ordinea dilei se finu. Presedintele enunță, că propunerea regimulu se va distribu tiparita la toti membrii. Se va face dispusetiune și pentru tiparirea regulamentulu afaceriloru. Ședința se închise 1 1/4 ora. Ședința mai d'aprope: joi la 11 ore înainte de miez-nopti. Ordinea dilei: cetirca propuneriloru regimulu și alegerea comisiunii

A dou'a ședința a delegatiunei magiare.

Delegatii s'au presintatu în 21 a. l. e. în numeru deplinu. Începutulu ședinței la 12 ore: Mailatu o deschide. Notariulu provisoriu cont. Bánffy cetesce protocolulu. — Bonis e de parere s'eu se puna în protocolu, că Bartal a fostu împedeatu prin morbu de a se presintă.

Csengery propune, ca în protocolu de acum înainte delegatiunea s'eu se însemne cu numele: Comisiunea pentru petrararea afaceriloru comuni. (Se primesce).

Presedintele cere ca în urm'a decisiunei de eri s'eu se dec ședulele de votu pentru alegerea presedintelui; ce se și întemplă, provocându-se fie-care delegatu după nume, ca în persona s'eu si-puna ședula în ura ce jacea d'înaintea presedintelui. Ședulele, numerandu-se, au fostu 50; presedintele provisoriu n'a votatu și 9 delegati au lipsitu, precum: Botka, Bartal, Leone Liptay, Klapka, Colomanu Tisza, Badies Hertelendi, Ladisl. Csáky, Fülep. — Somsich fu alesu de presedinte cu 44 voturi.

S'au alesu de notariu Horváth cu 47 voturi. Presedintele provisoriu salută pre Somsich și i doru succesu în oficiulu s'eu.

Somsich: Majoritatea onoratoriloru delegati a afatu de bine a-mi încrede oficiulu onorificu de presedinte. Eu simțiescu greutatea acestui oficiu, înse ca cetățienulu constituționalu mi-tienu de cea mai santa detentia a urm'a vointici majorității (aplausu), de-si credi că poterile mi-sunt debili și că se afla în acesta onerabile adunare mai demni barbati. Avem o chiar nărgrea. None ni-s'a datu prin lege misiunea de a zambli pe acesta cale angustă. Eu nu potu de altminte contribui nimica a fara de buna-voint'a mea, înse v incredintiezu, că me voiu silu a mi implini detentia. În fine trebec s'eu exprim multumit'a onoratorulu presedinte provisoriu (aplausu) și apoi domnilor dvostre, domni mei, pentru că m'ati alesu (aplausu)

Sê vieze încoronatulu nostru rege constituțional! Sê vieze!

Notariulu Horváth înca multiamesce pentru alegerea sa.

Presedintele: Fînîn-lu-se or-linea dilei, ve întrebu, domniloru, dacă va fi sê desbatemu a supra regulamentulu afaceriloru.

Csengery doresec ca mai antâiu sê se pertrateze afacerea lui Bartal. Bonis înca se alipesce câtra acêsta dorintia si cere ca scrisorea lui Szentiványi, în care se face conosciuta retragerea lui Bartal, sê se cetesca de nou; ce se si întemplâ. Nesciendu- se d'în cuventulu „împelcatu“, câ ore involve acea abdicere, se decide, la propunerea presedintelui, sê se îndrepteze pe cale telegrafica întrebare câtra Szentiványi.

Presedintele: Voiti, domniloru, a desbate regulamentulu afaceriloru? — Da! — Apoi se trece la alegerea unei comisiuni în asta privintia.

(Despre delegatiuni.) Foiele de Vien'a n'au salutatu prea cu multa cordialitate delegatiunea în dui'a antecedente a întruniri. Foile o tînu de o încercare despre a carei viitoriu se indoiescu. Institutiunea delegatiuniloru — dice — „N. F. Pr.“ e defectulu celu mai mare alu constituiune noue, care si de altmintrea e defectuosa.

„Delegatiunea înse încungiura cu multa precauțiune de a-si tîne sidintiele în sal'a Reichsrathului ca — amesuratu principiiloru dualistice — sê nu dee ansa la presupunerea Reichsrath-ului centralistic de mai înainte. Totu-si este unu modu — dice foia numita — prin care acesta institutiune ar' potè avè vietia, adeca: cu câtu voru îmbraciusi „parlamentele singuratic“ mai tare ide'a întregității imperiului, cu atât'a va avè aceea mai multa potere de vietia.

„Decumva împregiurârile voru fi favorabili, ca constituționalismulu austriacu sê se înradecineze, si imperiulu se capete unu sborn nou si o pusetiune, prin care s'ar' potè sugrumâ prospectele radicaliloru d'în Ungaria, nu multu tempu va trece si institutiunea delegatiuniloru va promite mai multa vietia; — si din contra: candu va sosi unu tempu periculosu, candu imperiulu va fi amenintiatu d'în afara de vr' unu inimicu, pusetiunea acest'a curundu va desteptâ delegatiunile, ca sê se emancipeze de forme. Sê crede cine-va, câ magiarii în casu, candu Russi'a s'ar' pune într'o pusetiune agresiva, voru fi atâtu de cerbicosi încâtu nu voru concede, ca cancelariulu de statu sê-si faca propunerea în limb'a germana, si în casu, candu inimiculu va fi la porta, se voru retrage de la consultarea comune cu cealalta delegatiune?“

Noi sunt'mu de parere, câ neci Reichsrath-ulu, ce lu doresec „N. Fr. P.“, neci institutiunea delegatiuniloru în form' aloru de asta-di nu voru scapâ imperiulu la casu de nevoi; ba înca si în tempu de pace lu voru rode pana la radecina, si prin urmare nu va fi lipsa de amenintiare d'în partea Rusiei. Ceea ce singuru pote consolidâ imperiulu, este, ca tote natiunile compacte, d'în cari este compus, sê fie prevediute cu drepturi basate pe principiile liberali moderne. Numai candu tote natiunile voru fi multie-mite a casa, candu si-voru potè ele inse-si conduce destinele lor interne, cu unu cuventu: numai pe basca confederatiunei natiuniloru Austriei, va potè fi imperiulu puternicu si neinvinsu.

Romani'a.

Jurisdicțiunea consulara în Romani'a.

(Urmare.)

II.

Cand u cine-va most-nesce unu lucru, este logicu ca elu se primesca nu numai advantagele, ci si desavantagele mostenirii. Astu-felu, guvernele rusescu si austriacu, mostenindu Poloni'a, totu ce se pote spune despre vechile relatiuni internationale între strabunii nostri si întrelost'a Curte de la Varsovia sêu de la Cracovia, este o traditiune juridica sêu, dupa cumu dicu Englesii, este unu precedent obligatoriu pentru Curtile actuale de la Petersburg si de la Vien'a.

Citaramu deja în Nu. trecut unu articolu d'în Pravila lui Vasile Lupulu d'în 1646, unde se stabilesc principiulu judecâti locale pentru toti strainii petrecatori în Romani'a, si ca esemplu se aduce anume, câ unu „Lêlu, adeca unu Polonu, carele va fi comis u crima în Moldova, se urmaresce, se judeca si se pedepsece în tîera, dupa legea tîerei si de câtra agentii tîerei.“

S'ar' potè face o carte întreaga, dacă amu voi a enumera tote documintele istorice, impraseiate prin diferite colectiuni, în Dogiel, în Theiner, în Zaluski si mai cu sema în Acta Tomiciana ale reposatului comite Dzialynski, d'în cari se constata, cumcâ guvernulu polonu, nici chiaru în epoc'a cea mai înflorita a gloriei sale, pe candu Marea Balvica si Marea Negra formau otarele opuse ale regatului Sigismun-

dileru, si totu înca nu pretindea nici odata de a exercitâ câtu-si de pucinu vre-o potere judiciaria, mediatu, sêu imediatu, în privintia Poloniloru asediati în Romani'a, ci d'în contra i lasâ totud'a-una suptu depolina autoritate a tribunaleloru locale.

Vomu aduce dara unu singuru faptu, mai pucinu conosciutu, si nu fâra unu felu de interesu chiaru actualu, anume pentru acele d'înre consulat, pe cari le superase atâtu de multu mai-de-una-di cercularile d-lui Ion Bratianu contra vagabundiloru de peste Mileovu.

În 1578 domniâ în Moldova Petru celu Schiopu, fiulu lui Mircea-Voda d'în Tîera-Romanesca. Faimosulu tractatu alu acestui principe cu Angli'a, descoperitu de câtra de. Hurmuzaki, probeza, cumcâ bun'a stare a comerçului natiunale lu preocupâ cu seriositate. În acestu modu elu vedeâ cu dorere, câ Evreii d'în Galici'a nu intra în tîera decâtu numai pentru a ruinâ prin o concurentia fraudulosa pe negutitorii Romani, si éta dara câ o circulare domnesca a poruncitu de o-data, ca fruntariile Moldovei se fia de totu închise pentru acei Evrei. În archivulu municipale de la Lemberg, fasciculu 519, se pastreza însu-si actulu. Strigat'a ore Poloni'a contra unei asemenea mesure?

În fine, în privintia Rusiei, avemu pre-pucine de disu dintr'o cauza forte simpla, si anume pentru câ pana la fînitu secululu XVII noi n'amam fostu în contactu de vecinatate cu acestu imperiu, ba înca n'amam inceputu a simti braciile colosului de câtu cu multu si mai târdu, pe la jumetatea secululu XVIII, candu diplomatia si armele Ecaterinei II desfiintara regatulu polonu si hetmanatulu cazacescu de Ucraina totu-d'o data, strigandu-ne astu-felu, pe neacceptate, d'în partea resaritului, cu unu muru muscalescu.

Cu tote aste, dupa cumu amu mai spus'o deja, guvernulu de la Petersburg nu va voi si nu va potè sê negre, ca dreptulu internatiunale romano-polonu trebue se serviesca dreptu o basa naturale pentru dreptulu internatiunale romano-rusescu de vreme ce Russi'a apucandu teritoriulu Poloniei, a mostenitu legalminte si necesarminte, trecutul acestei nenoro-cite tîeri.

Dupa ce amu înlicatu, în câte-va trasure de condeiu, probele generali si probele speciali, cumca jurisdictiunea consulara, adeca usurparea de câtra unu Statu strainu a unei portiuni mai mari sêu mai mici d'în poterea judiciara locale, nu numai n'a potutu avè locu în vechi'a Romania, ci înca d'în contra toti strainii stabiliti la noi în tîera au fostu totu-d'a-una supusi d'în tote puncturile de vedere magistraturei si administratiunei nostre natiunale, remane acum'a a mai cercetâ, candu si cumu anume s'a potutu introduce o asemenea monstruositate, o asemenea calcare a seculeloru nostre drepturi de autonomia.

III.

Originea jurisdictiunii consularie în Romania.

D. Neigebauer, vechiulu consulu generalu alu Prusiei la lasi si unulu dintre filo-romanii cei mai laboriosi, carele ar meritâ cu deplinatate de a fi cetatiani romanu, întocmai ca-si publicistii francesi, carora Reprezentatiunea Natiunale le acordase mai anu acêst'a justa recompensa, enamera dat'a fundării successive a diferiteloru consulat în Romania.*)

Êto:

- Consulatulu rusescu la 1782;
- Consulatulu austriacu la 1783;
- Consulatulu francescu suptu Republica;
- Consulatulu englesu la 1802;
- Consulatulu prusianu la 1818 . . .

Precumu vedeti, Austria si Rusia au fostu cele d'ânteu pe acêsta cale.

În sine însa-si, infintarea consulatelor în Romani'a nu presintâ nemicu reu, fiindu destinate pe de o parte a face mai intime relatiunile nostre politice cu curtile suverane ale Europei, ér' pe de alta parte a protege contra sicanelor pe comerciantii straini, ce veniau a oferî tîerei capitalurile, onestitatea si activitatea lor.

În acestu sensu, consulatele erau nu numai admisibile, ci chiaru necesare, si dreptu dovêda mi voi permite de a reproduce aci în totalitate, urmatorulu pasajiu d'în oper'a celebrulu Peyssonnel despre comerçulu Marii-Negre, tiparita în secululu trecut, pe candu Romani'a gemea în ferele fanarotismulu celui mai infundatu:

„Negutitorii francesi nu se voru potè stabili într'unu modu solidu în Moldova si în Valachia în câtu timpu nu voru fi acolo consuli ca sê-si apere. Pusi la discretiunea voevodului, pe care trebue sê lu lingușiasca, ei suntu siliti a-i dà marfuri pe creditu, perdiendu apoi banii la casu de destronare. Dacă se întemplâ cumu-va, ca ei sê între în buncele gratie ale principelui domnitoru, prin însa-si acest'a tote familiile boeresci pretindinte la domnia începù a-i urî, si candu

*) Beschreibung der Moldau und Walachei Breslau, 1854; p. 356.

vine unu nou voevodu, se apucâ a-i persecutâ prin tote midilocele, ca pe favoriti predecesorelui sêu.“

(Finea va urmâ.)

Noutati Straine.

ROMA. Se telegrafeza câ Pap'a s'a dechiaratu înainte a unei deputatiuni d'în partea unei foie catolice, cu misiunea de a cere desluciri de la elu pentru procederea, ce se va urmâ la alegerile venitorie, — câ elu nu si-a stramatatu neci încâtu principiile de pana acû,

ANGLIA. Pres'a englesa nu considera de critice relatiunile de fatia a le Orientului. Agitatiunile d'în partea Rusiei dreptu câ sunt învelerate, înse pericululu unui resbelu nu e totusi asiè de aproape, precum credu multi. Meliuloculu celu mai bunu-ccelu recomanda „Morning Post“ spre infrenarea potetiloru menunte de la Dunare, e, ca sê li se deenege ori ce subventiuni de bani si sê se lase în confusiunile loru financiari cu câlile ferate cu totu. Fîn lu dara departe pericululu unui resbelu, „Morning Post“ ar' dori, ca poterile sê începa o data a-si reduce armatele.

Meeting-ulu d'în Manchester s'a dechiaratu în contra instructiunei obligatorie. Bruce, subsecretariulu de Statu de mai înainte, a afirmatu în ministeriulu de interne, câ 50% invetiacei voru parasî sco-la, dacă se voru întrebuintia mesure astringatorie. S'a decisu, câ parlamentulu va face sê se propuna în sidinti'a cea mai de aproape unu proiectu în privintia instructiunei publice.

OLANDIA. Dupa disolverea cameriloru se începura era-si miscârile electorali, si pre cum se vede partidele voru desfiasura tota energi'a ca se reêsa fiescare invingatoria. Dar' nice guvernulu nu remane pre locu. Ministeriulu prin placate se încerca a-si justificâ raportulu seu îndrepatitu câtra rege în privintia disolverei cameriloru. Ministri, contra usului de pana acum se nesucescu a fi alesi în camerele venitorie. — Numerulu totale alu deputatiloru e 75. si asiè prin algerea ministriloru partid'a guvernamentale s'ar' immulti cu unu numeru frumosu.

Partid'a opozitionalu înca desvolta mare energi'a. Societatea alegatoriloru opozitionali de Amsterdam, provoca pre toti alegatorii tîerei sê-si clarifice programulu lor.

GERMANIA. Fometea d'în Prussia, despre care am facutu amintire în nr. 1., începù a se luâ la desbatere, atâtu în parlamentu, câtu si în întruniri si în diurnale. Foiele democratice sunt macnite pentru câ în Berolinu s'a tîenutu serbatoarea decoratiuniloru atunci, candu în una parte a provinciiloru domnesce fometea în o mesura atâtu de infriosiata. — Cu ocasiunea serbârei s'a impartitu 1074 de decoratiuni. Foi'a „N. A. Ztg.“ aduce numele acelor decorati intr' unu suplementu de diece colone. — În tempurile aceste-a simtimu destule lipse, în câtu pretiulu atâturu decoratiuni ar' potè alina fomea multoru nefericiti. Bataru de ar' fi decoratiunile totdeun'a remunerarea virtutiloru, si nu ace'a ce suntu adese ori: unu meliulocu de a corumpe inime si de a abate pre omeni de la împlinirea detorintieloru lor celoru mai sante!

În Württembergu sambata s'a începutu desbaterile asupra legi militare. Desbaterile sunt forte info-cate. Guvernulu s'a dechiaratu câ nu are — nimicu în contra: ca tempulu servitiului militar sê se fipseze la doi ani.

Varietati.

** *Inmormentarea imperatului Maximilianu.* În 18. I. c. pre la 3 ore d. a. campanele totoruru basericeiloru d'în Vien'a dederu de scire câ s'a începutu celebrarea îngropatiunei imperatului d'în Messicu. Grandiosulu evinémentu istoricu, care la începutu strabatù preste oceanu numai ca o fama inspaimantatoria, se prezenteza acum în realitatea-i trista si convingatoria. D'în întemplare chiaru acum (18. ian.) 10 ani a mai fostu în Vien'a o îngropatiune la-care a luat parte, ca si la cea de asta-di, unu numeru extraordinariu alu poporatiunei: îngropatiunea eroului Radetzky. — Pre la doue ore d. a. a dilei mai susu amintite vice admiralulu Tegetthoff, ambii camerari si oficierii marinei de resbelu si ai regimentulu VIII de Ulani se adunara, pentru a însoti procesiunea funebrele, în capel'a de curte. Preutulu curtei binecuvântâ înca odata cadavrulu si sicriulu se puse apoi în carulu funebrele deschisu, unde se repeti bine cuventarea. Punctu 3 ore procesiunea se puse în miscare. Înainte de or'a determinata se adunara prin tote stratele pre unde aveâ se treca procesiunea o multime numeroase de omeni, Imbuldiel'a erâ atâtu de mare în câtu nici însu-si si sirurile duple si triple a le militicii si cavaleri'a politienesca nu erâ în stare a delaturâ masese. — Maiest. Loru si toti membrii casei imperatesci orau adunati înca înainte de a se începe procesiunea în beserie'a caputineloru unde acceptau sosirea mortului. Procesiunea se începù cu pruneii d'în orfanotrofiulu imperatescu. Sicriulu erâ coperitu cu unu covoru brodatu cu argintu si portâ cununele si însemnele decoratiuni austriace si messicane. Dupa sicriu mergeâ pre diosu vice admiralulu Tegetthoff, toti oficierii de

marina d'in Vien'a si deputatiunea regimentului VIII. de ulani. D'intre puterile si suveranii d'in Europa s'a reprezentat la acesta immormentare: Bavaria, Baden, Belgia, Anglia, Frantia, ordulu Ioanitoru, Hessen, Italia, Statulu papale, Portugalia, Prussia, Russia, Sasonia, Svedia, Wurtemberg si principele Romaniei prin dlu Demetriu Bratianu.

In lăintru basericeii de a derept'a refectoriului siedeă Maieșt. Sa, de a stang'a ambii frati ai imperatului, si in sirurile scaunelor d'in deretru: cei alalti membrii ai familiei imperatesci.

Baseric'a caputinelor eră obdusa pre d'in lăintru cu negru, padimentulu asemene trasu cu postavu negru. La port'a basericeii sicriulu fu radicat d'in caru si pre langa insocieria vice admiralului Tegethoff, a ambiloru camerari si acelei alalte suite fu dusu in baserica, ude urmă binecuvantarea solena. Dup' ace'a caputini ajutorati de suboficieri de marina radicara sicriulu si intre rogatiuni si faclii lu-depusera in cripta. Se mai binecuvantă odata si apoi se immanuă o cheia a sicriului egumenului caputinelor incredintiandu-se ingrigirei lui osamintele nefericitului imperatu; cealalta cheia a sicriului o primi protocolistulu ceremonielor spre a o pastr'a in vistieria. Multime mare de poporu au asistat pana la finirea ceremonielor, dovedindu-si stim'a deosebita ce au avutu pentru destinsulu membru alu casei austriace, care dupa o intreprimere neferice n'au mai potutu rentorce in patria, decâtu numai pentru a-si află in ea — repausulu eternu!

Geologia. Nis'a tramisu brosiur'a intitulata: „Animalele antediluviane“ de Georgiu Stefanescu, profesorulu de geologia si mineralogia la facultatea de sciintia, directorulu alu museului de istoria naturale d'in Bucuresci etc. Acést'a brosiura de 32 pagini si cu 35 de figuri litografate contine o lectura publica tiena la Ianuaru 1866 in sala Ateneului romanu. Va interesă nu numai pe romanii, cari se ocupa cu geologia, ci si pe ori-care cetitoriu, căci limba fluida si usiora e impreunata intr' ins'a cu unu metodu didacticu forte usioru si atragatoriu. Pretiulu e 2 sfanti (66. cr. a.).

Amponulu. „foia basericesca pentru elaborare d'in sfer'a elocintiei sacre“ e titlulu noiei foie basericesci redigiata de d. Iustinu Popfiiu. Numerulu primu de 2 1/2 cole contine materialu pretiosu pentru clerulu romanu de ambe confesiunile, anume: o cuventare cătra clerulu romanu, patru predice de domineca si serbatori, inceputulu unei disertatiuni din „retoric'a sacra“, escriere de unu premiu de 4 galbeni pentru cea mai buna predica pe dominec'a Rosalielor si una notitia, in care si-sprime dorerea si ingrigirea, că n'avemu sant'a scriptura tradusa dupa genulu si cultura inaintata a limbii nostre si tiparita in unu formatu folosiveru. Ar dori deocamdata barem rovediuca santei scripture traduse in limba romana. — Acést'a foia periodica va implē o lacuna de multu si tare simtita la preutimea romana-si bunulu prestigiu de care eminentele preutu si destinsulu romanu, redactoriulu acestei foie, se bucura la natiunea nostra, ne indereptinesce a speră că laudabile-i intreprimere va află tota spriginirea posibilă d'in partea preutimei nostre. Foi'a ese de doue ori pe luna, pretiulu de prenumeratiune pentru Austria e 4 fl. v. a. pe anu, 2 fl. pe diume-

tate de anu; era pentru Romania 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea mare (Grosswardein).

Scire importante. Ministeriulu ung. prin directorulu causeror reg. D. Carlu Rath au intentatu procesu de pressa in contra redactorului diurnalului „Magy. Ujság“ pentru publicarea unei epistole alui Lud. Cosiutu, in carea acestu-a, intre altele, disese că nu crede a fi compatibile coesistinta Ungariei cu a Austriei. Fiindu că Redactorulu D. Bözörményi e totodata deputatu, actorulu ceru de la dieta concesiuna de a se potē trage B. inaintea tribunalului de pressa, ceea ce se concese, acum dupa mai multe amanări, in dilele trecute, pertractarea se amană era-si pre timpu nedeterminatu. Acum faim'a cure prin capitala, cumca caus'a amanării ar fi scrisore a lui Cosiutu adresata Dlu Rath, prin care l'incunoscintieza că, va veni insu-si ca autoru alu articolului incriminatu, pentru a se infatisi inaintea tribunalului. Ast'a va fi apoi causa celebra. Guvernulu are sē dee de incurcatura, eră mai bine a nu intentă acestu procesu oinosu, care pote deveni fatalu pentru ministeriu.

Sistem'a de contributiune in Transilvania. Abusurile, ce se facu cu culegerea dărei, in Transilvania pretindu ca sē se edee si in limba romana atare brosiurita, in care sē se face cunoscuta intr'unu modu popularu si lesne de intiesu natur'a diferitelor dări directe si indirecte, ca sē scia contribuentii ce detorescu; pentru că in casu, candu cine-va cuteza a cere desluciri de la cutare oficialu de dare seu comisariulu financiale, capeta spre leniscire ddieu scie ce Verordnungs-uri d'in cari, diu, neci unu romanu tieranu nu se pote procopsi, ci cauta sē platesca atăta, cătu spunu domnii!

Botezu de musulmani in cotatea Buda. Schneider, doctoru de medicina si oficeriulu I. alu corpului de medici, care inainte de 19 ani a fostu silitu a-si parasit patria, se fauce musulmanu, primindu relegea Mohamedana. Rentornandu acum acasa, a doritu era-si a fi primitu in sinulu maicei baserice. Sambata a depusu confesiunea apostolica in capela domestica a primatelui si d'in legamentulu de casatoria turcesca, s'a facutu casatoria crestinesca, cununandu-se cu muieru sa, care este nascuta d'in parinti turci. Domineca a botezatu primatele Ungariei 6 fii ai numitei familie. La 10 ore a sositu eminint'a sa in baserica suburbului d'in Buda fiindu primitu cu tragere de campane si salve de tunuri. Inainte de tote incepu botezarea. Feti'a cea mai mare de 11 ani, Fatime, a capetatu nume Stefania, nanasia a fostu sotiea lui Georgiu Majlath. Semilla feti'a de 6 ani primi numele: Christina. Feti'a Lucia a capetatu numele Maria, nanasia-i-a fostu contes'a Constanti'a de Cirkaky. Feti'orulu de 9 ani, Ismail, fu botezatu: Stefanu, nanasiulu a fostu contele Stefanu Károlyi. Rikke, pruncu de 6 ani, capetă numele: Vasiliu nanasiu fu contele Ladislau Györgey. Carlo Alberto, de 2 ani, a capetatu numele Simeon, nanasiu i-a fostu bar. Simeonu Révay. La 11 ore s'a inceputu sant'a liturgia celebrata de Primatele, dupa care a tienutu una cuventare.

Legiure rapede. In giurulu Beiusiului au prinsu finantii regesci unguresci pre unu tieranu romanu in alu carui caru s'au aflatu cătiva punti de tabacu. Lu-arestara numai de cătu, si inea in-ante de ameadu, pre la 11 ore i'sau estimatu doi

boi si carulu, va se dica tota averea lui cea misicatoria. Dupa ameadu la 3 ore, s'a si licitatu la casarm'a finantiloru, cu tote că chiaru atuncia eră tergu de septemana in Beiusiu; si fiindu că carulu si boii tieranului abiē s'au vendutu cu pretiulu diumetate, bietulu omu nu s'au potutu plati cu tota averea sa, ci a mai remasu inea si detoriu!

Lu grandeos'a baserica d'in partea Pestei numita „Lipot város“, la care se lucra acum de 15—16 ani, cu spese enorme, s'a derimatu cupola in 22. l. c. Caus'a derimarei se dice a fi fostu slabitiunea aceloru pârți a edificiului pe cari pusa tota greutatea cupolei, si cari numai pre din-afara au fostu edificate d'in materia solida era pre d'in-laintru s'au implutu cu totu soiulu de menutiisuri. Inca in decembre a. tr. s'au vediatu crepature, dar' comisiunea esmisa pentru cercetare s'a dechiaratu că acelea nu voru periclită edificiulu. In 7 ianuaru inse s'au aretatu crepature forte periculoase, — dar spre incungurarea periclitulu nu s'au facutu nice o dispusetiune. Asia dara se potea prevedē nenorocirea, care au si adusu-o venturile mari ale dfileloru d in urma. D'in norocire nu s'a periclitatu vietia nimenui.

Balu romanesco se va tiena si in Timisióra in suburbulu Fabricu la „Otelulu Tigru“, in 25 ian. 6 fauru a. c. Venitulu curatu e menitu pentru immultirea fondului Alumneului romanu nationalu de acolo. Bilete de intrare se polu capetă pana in diu'a balului la presiedintele comitetului alumnealu Meletiu Dregheciu, Protopresviterulu Timisiórei, era in sér'a balului la cassa. Pretiulu pentru o familia este 3 fl. o persóna 1 fl.

Sciri electrice.

Vien'a 24. ian. „W. Z.“ publica o decisiune imperatesca, in intiesulu carei-a amanarea senatului imperiale se prelungesce pana la 10 faurariu.

Parisu 24. ian. „Patrie“ scrie: Intre mai multi s'a impartitu unu comentariu la legea militara venitu de la locu inaltu. Intentiunile de pace se dau totu mai tare pe fatia in cercurile guvernelor Germaniei, Angliei si Frantiei, numai Russi'a lipsece d'in acestu concertu.

Berlinu 23. ian. (Sielint'a casei de susu) Frankenberg cu 23 de soti propunu stergerea alinie primae a art. 84 d'in legea de constitutiune si poftescu a se inlocui prin urmatoarele decisiuni: Membrii camerei pentru atari dechiaratiuni, cari nu contineu crim'a in contra statului, nu se potu trage la raspundere decâtu esclusive numai prin tribunalulu dietale. Tribunalulu dietale constă d'in 6 membri 6 d'in casa de se susu si 6 membri d'in casa de josu, intre cari totleun'a trebe sē fia doi juristi. Procuratur'a de statu, tribunalulu camerei, diet'a, precum si privati sunt indreptatiti a acusa. Tribunalulu dietale prescrie pedepsa legale, siedintiele-i sunt secrete si in contra sentintiei lui nu se pote apela.

Proprietariu, redactoru respundictoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisiór'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „ „ 10 „ 51 „ „
„ Neuhausel	„ 1 „ 23 „ diu'a „ 1 „ 54 „ nóptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m. „ 6 „ 31 „ deman.
„ Czepléd	„ 7 „ 54 „ „ „ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ nóptea „ 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisiór'a	„ 3 „ 55 „ dem. „ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ *)
„ Baseric'a-Alba	„ 3 „ 40 „ „
Sosesce in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „

*) De la Temisiór'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisiór'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Baseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisiór'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem.
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ nóptea „ 12 „ 53 „ diu'a.
„ Czepléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ sér'a
„ Neuhausel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nópt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „
Sosesce in Oravit'a	la 10 „ 57 „ „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „
Sosesce in Jasenov'a	la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czepléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. med.
Sosesce in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosesce la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosesce in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czepléd	„ 5 „ 41 „ sér'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czepléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnoco	„ 11 „ 2 „ „
Sosesce in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnoco	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosesce in Czepléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Parisi.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a
„ Salzburg	„ 1 „ — nóptea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa med.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „
Sosesce in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Parisi-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa med.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ sér'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ nóptea.
Sosesce in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosesce in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosesce in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosesce in Sibii la 2 ore 15 minute nóptea. Cale are 34 1/4 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosesce in Aradu la 1 ora 45 min. nóptea.
 Temisiór'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosesce in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/4 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 Sibii la Temisiór'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosesce in Temisiór'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 Temisiór'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosesce in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/4 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 Orsiova la Temisiór'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineric-a la 6 ore ser'a, sosesce in Temisiór'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatória.

De la Temisiór'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosesce in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 Aradu la Temisiór'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, sosesce la 7 ore 45 minute ser'a.
 Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. sosesce la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/4 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosesce la 11 ore 50 min. diu'a.
 Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosesce la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosesce la 9 aman.
 Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineric-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosesce la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.
 Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. sosesce la 2 ore 35 min. nóptea.